

18.06.2012

Ryj/2

§ 736

Lausunto yksityistä pysäköinninvalvontaa koskevasta lainsäädännöstä

HEL 2012-008008 T 03 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti antaa oikeusministeriölle seuraavan lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi pysäköinninvalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja laiksi pysäköinninvalvontaluvasta ja valvonta-avustajista:

Pysäköinninvalvonnasta annetun lain muuttaminen

Pysäköinninvalvonnassa avustaminen

Ehdotuksen mukaan kunnallinen pysäköinninvalvoja tai poliisi voisi käyttää pysäköinninvalvonnassa yksityisillä alueilla tai maastossa apunaan sellaista luonnollista henkilöä (valvonta-avustaja) tai oikeushenkilöä, jolla olisi pysäköinninvalvontalupa. Avustamiseen vaadittaisiin sekä viranomaisen antama valtuutus että alueen omistajan tai haltijan suostumus.

Uuden 10 a §:n 3 momentissa säädetään seikoista, joita kunnan ja poliisin tulee ottaa huomioon pysäköinninvalvonnassa avustamista koskevan valtuutuksen antamista harkittaessa. Näitä olisivat valvonnan tarve yksityisellä alueella ja maastossa, sekä viranomaisten edellytykset huolehtia valvonnasta näillä alueilla. Ehdotusluonnoksen perustelujen mukaan valvonnan tarvetta arvioitaessa kyseessä olisi kiinteistön käytön turvallisuudesta huolehtiminen, mutta myös kiinteistön käyttötarkoitukseen tai sijaintiin liittyvä erityinen valvonnan tarve voitaisiin ottaa huomioon.

Näiden perustelujen esiin tuominen ehdotuksen perusteluissa selkiyttää pysäköinninvalvonnan päätöksentekoa valtuutuksen myöntämisessä.

Valtuutus voi koskea vain sellaista aluetta, jonka omistaja tai haltija on antanut suostumuksensa siihen, että asianomaisen pysäköinninvalvontaluvan haltija avustaa kunnallista pysäköinninvalvojaa tai poliisia pysäköinninvalvonnassa alueella. Säännös vastaa pysäköinninvalvonnasta annetun lain 2 §:n säännöstä, jossa pysäköintivirhemaksun määrääminen yksityisellä alueella edellyttää kiinteistön omistajan tai haltijan pyyntöä tai valtuutusta. Käytännössä aloite pysäköinninvalvontaluvan haltijan käyttämiseen pysäköinninvalvonnassa avustamiseen tulisi useimmiten kiinteistön omistajalta tai haltijalta.

Lakiehdotuksen mukaan esityksen seuraamuksen määräämiseksi voisi tehdä vain pysäköinninvalvontaluvasta ja valvonta-avustajista annetun lain 5 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttävä henkilö (valvonta-avustaja), jolla on pysäköinninvalvontalupa tai joka on pysäköinninvalvontaluvan haltijan palveluksessa. Kunnallisen pysäköinninvalvojan ja poliisin tulisi pysäköinninvalvonnassa avustamista koskevaa valtuutusta antaessaan todeta avustavien henkilöiden kelpoisuus valtuutuksen hakijan esittämän selvityksen perusteella.

Ehdotusluonnoksen perustelujen mukaan kunta tai poliisi voisi harkintansa mukaan järjestää riittävän perehdytyksen, mikäli tämä katsottaisiin valtuutusta harkittaessa tarpeelliseksi.

Pysäköinninvalvontaluvan haltija ja valvonta-avustaja toimivat kunnallisen pysäköinninvalvojan tai poliisin johdon ja valvonnan alaisina. Tämä viranomaisten johto- ja valvontatehtävä tarkoittaisi ehdotusluonnoksen mukaan paitsi yksittäisten pysäköintivirhemaksujen käsittelyä myös yleisempää ohjausta toiminnassa, esimerkiksi millä tavoin yksittäiset pysäköintivirheet todennetaan. Tämä tarkoittaisi käytännössä koulutusta ja perehdyttämistä valvontatehtäviin.

Valvonta-avustajien koulutus tai perehdytys on kannatettavaa, mutta koulutus edellyttää viranomaiselta myös resursseja.

Lakiehdotuksen 13 a §:ssä ovat säännökset valvonta-avustajan tehtävistä.

Avustajan tehtävänä on todentaa epäilemänsä pysäköintivirhe. Tämä tapahtuisi ehdotusluonnoksen mukaan esimerkiksi kuvaamalla ajoneuvo ja sen sijainti, alueella olevat pysäköintiä koskevat merkinnät sekä muut asian ratkaisemisen kannalta merkittävät seikat.

Edellä mainittujen seikkojen tarkka dokumentointi on edellytys sille, että pysäköintivirhemaksu voidaan määrätä. Oikeusturvan kannalta nämä ovat myös erittäin tärkeitä, kun näyttökysymystä harkitaan oikaisuvaatimusvaiheessa tai valituksen perusteella.

Avustajan tehtävänä on antaa ilmoitus epäilyistä pysäköintivirheestä ajoneuvon kuljettajalle tai, jollei tätä tavata, kiinnittää se näkyvälle paikalle ajoneuvoon. Ehdotettu sääntely muistuttaa osin pysäköinninvalvonnasta annetun lain 8 §:n mukaista pysäköintivirhemaksua koskevaa päätöksentekoa.

Helsingin kaupungin näkemys on, että valvonta-avustajalle voisi antaa itsenäisen oikeuden antaa kirjallinen huomautus autoilijalle tietyissä tapauksissa seuraamusilmoituksen sijasta. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi, kun vanhat pysäköintijärjestelyt ovat muuttuneet

lähiaikoina, ja autoilijoita halutaan ohjata pysäköimään oikein. Kirjallisesta huomautuksesta ei erikseen ilmoitettaisi viranomaiselle.

Pysäköinninvalvonnasta annetun lain 14 §:n 1 momentin mukaan poliisin tai pysäköinninvalvonnan antamasta huomautuksesta ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä valitusta. Hallituksen esityksessä perustellaan edellä mainittuja kieltoja sillä, että huomautus ei vaikuta haitallisesti asianomaisen henkilön oikeudelliseen asemaan (HE223/2010, s. 26). Huomautuksen antaminen ei siis olisi merkittävää julkisen vallan käyttöä, eikä se siten olisi perustuslain 124 §:n vastaista. Itsenäisen huomautusoikeuden myöntämiselle valvonta-avustajille ei siis liene olemassa juridista estettä.

Huomautusoikeus lisäisi valinnanmahdollisuuksia ja seuraamusten porrastusta. Itsenäisen huomautusoikeuden antamista valvonta-avustajille voi perustella myös prosessiekonomisilla syillä, koska tätä kautta erityisesti viranomaisen resursseja säästyisi muuhun tarkoitukseen. Valvonta-avustaja voisi huomautuksillaan itsenäisesti edistää liikenteen ja pysäköinnin turvallisuutta ja sujuvuutta. Mikäli virheellinen pysäköinti kuitenkin jatkuisi valvonta-avustajan antamasta huomautuksesta huolimatta, valvonta-avustaja voisi tehdä viranomaiselle esityksen seuraamuksen määräämiseksi ja liittää aikaisemmin antamansa huomautuksen esityksensä lisäperusteeksi.

Avustajan tehtävänä on tarvittaessa ilmoittaa pysäköinninvalvonnasta huolehtivalle viranomaiselle pysäköintivirheestä, jonka perusteella ajoneuvo voitaisiin siirtää.

Ajoneuvojen siirtämisestä annetussa laissa (828/2008) säädetään ajoneuvon siirtämisestä virheellisen pysäköinnin perusteella. Siirtoerusteiden tarkka dokumentointi auttaa viranomaista mahdollisen siirtopäätöksen tekemisessä. Viranomainen voisi omia resursseja säästääkseen esimerkiksi pyytää valvonta-avustajaa laittamaan siirtokehotuksen ajoneuvoon.

Lakiehdotuksen 13 a §:n 2 momentissa on säännös siitä, että valvonta-avustajan tulee tarvittaessa tai vaadittaessa todistaa oikeutensa toimia valvonta-avustajana. Helsingin kaupunki pitää tätä tarpeellisena toimintaan liittyvän luottamuksen vuoksi.

Lakiehdotuksen 13 a §:n 3 momentissa on säännös siitä, että valvonta-avustajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Kyse on tavanomaisesta säännöksestä, jolla järjestetään julkista hallintotehtävää hoitavan rikosoikeudellinen virkavastuu. Helsingin kaupunki katsoo, että säännös korostaa myös valvonta-avustajalta hankittavan selvityksen luotettavuutta, kun käsitellään pysäköintivirhemaksusta tehtyä oikaisuvaatimusta ja valitusta.

Lakiehdotuksen 13 b §:ssä on säännökset siitä, mitä ilmoitus pysäköintivirheestä ja esitys seuraamuksen määräämiseksi tulee sisältää. Pysäköinninluvan haltija toimittaa ilmoituksen tiedot sisältävän esityksen ja selostuksen alueen pysäköintiä koskevista määräyksistä seuraamuksen määräämiseksi viimeistään ilmoituksen antamista seuraavana arkipäivänä avustamalleen viranomaiselle.

Nopea ilmoitus ja tarkka selostus (valokuvat, selostus pysäköintimääräyksistä, kartta alueesta ym.) varmistavat asian oikeudenmukaisen käsittelyn. Kunnallinen pysäköinninvalvoja ja poliisi voivat valtuutuksen antaessaan määrätä, millä tavoin esitykset tulee sille toimittaa. Nykytekniikka mahdollistaa nopean sähköisen tiedonsiirron.

Jatkokäsittelyä koskevassa tiedossa tulisi ehdotusluonnoksen mukaan olla maininta siitä, että velvollisuus maksaa pysäköintivirhemaksu syntyy vasta viranomaisen tekemän päätöksen perusteella. Lisäksi pitäisi olla maininta siitä, että toimenpiteestä luopumisesta ei lähetetä erillistä päätöstä. Helsingin kaupungin mielestä nämä molemmat ovat autoilijan kannalta tarpeellisia tietoja ja vähentävät turhia yhteydenottoja.

Pysäköintivirhemaksun määrääminen

Lakiehdotuksen 13 c §:ssä ovat säännökset seuraamuksesta päättämisestä.

Kunnallinen pysäköinninvalvoja ja tai hänen määräämänsä pysäköinnintarkastaja taikka viranhaltija ja poliisi päättävät pysäköintivirhemaksun määräämisestä, kirjallisen huomautuksen antamisesta tai toimenpiteistä luopumisesta todettuaan 13 b §:ssä tarkoitetun esityksen ja muun selvityksen perusteella pysäköintivirheen. Pysäköintivirhemaksua koskevassa päätöksessä mainittaisiin päivä ja kellonaika, jona ilmoitus epäilystä pysäköintivirheestä on annettu.

Päätös annettaisiin tiedoksi siten kuin pysäköinninvalvonnasta annetun lain 8 §:n 2 momentissa säädetään. Päätös lähetetään näin ollen maksusta vastuussa olevalle ajoneuvon omistajalle tai haltijalle kirjeitse, koska päätöstä ei ole voitu antaa tiedoksi henkilökohtaisesti kuljettajalle tai kiinnittää ajoneuvoon.

Pysäköintivirhemaksulain 9 §:n 1 momentin mukaan pysäköintivirhemaksusta vastaa lähtökohtaisesti ajoneuvon kuljettaja. Helsingin kaupunki toteaa, että uusi lakiehdotus tulee jossain määrin lisäämään niitä tilanteita, jolloin virhemaksupäätös menee postitse eri henkilölle kuin sille, joka on ajoneuvoa kuljettanut.

Normaalitapauksessa viranomaisen asettaa virhemaksun suoraan

ajoneuvon tuulilasin pyyhkijään, josta kuljettaja saa sen välittömästi tiedoksi.

Pysäköintivirhemaksua koskeva oikaisuvaatimus esitetään kunnalliselle pysäköinninvalvojalle ja pysäköintivirhemaksut saa valtio tai kunta. Lain 20 §:n säännöksiin ei esitetä muutoksia.

Pysäköinninvalvonnassa avustavalle mahdollisesti maksettavasta korvauksesta voitaisiin sopia avustajan ja kunnan tai poliisin kanssa. Helsingin kaupungin mielestä selkein ratkaisu ehkä kuitenkin olisi, että korvauksen suorittaisivat ne kiinteistöt, joiden alueella kyseistä valvontatehtävää suoritetaan. Palkkiomuoto (esim. provisio) ei kuitenkaan saisi vaikuttaa epäiltyjen pysäköintivirhemaksujen määrään.

Lakiehdotus pysäköinninvalvontaluvasta ja valvonta-avustajista

Lakiehdotuksen 1 §:n mukaan kunnallista pysäköinninvalvojaa tai poliisia saisi avustaa vain pysäköinninvalvontaluvan haltija ja säädetyt edellytykset täyttävä henkilö. Pysäköinninvalvontaluvan myöntäisi aluehallintovirasto. Viranomaismenettelyn yksinkertaistamiseksi valvonta-avustajille ei ehdoteta erityistä hyväksymismenettelyä, vaan kunnallinen pysäköinninvalvoja tai poliisi toteaisi avustajien kelpoisuuden valtuutusta antaessaan.

Aluehallintoviranomaisella olisi myös mahdollisuus varoituksen antamiseen ja luvan peruuttamiseen. Käytännössä jo kunnallinen pysäköinninvalvoja tai poliisi peruuttaisi antamansa valtuutuksen pysäköinninvalvonnassa avustamiseen, joten aluehallintoviranomaisella ei usein olisi tarvetta pakkokeinojen käyttämiseen.

Lakiehdotuksen 10 §:n 1 momentin 4 kohdassa kerrotaan, että luvanhaltijan tulisi ilmoittaa aluehallintovirastolle avustamista koskevan valtuutuksen saamisesta ja sen peruuttamisesta. Hallituksen esityksen perusteluissa kerrotaan, että nämä ilmoitukset olisivat tarpeen, jotta aluehallintovirasto voisi sitten ilmoittaa asianomaisille viranomaisille valtuutuksen alkamisesta tai päättymisestä ehdotuksen 11 §:n mukaisesti.

Helsingin kaupunki pitää tätä tietojen vaihtoa turhana, koska valtuutuksen antanut tai peruuttanut viranomainen on omasta päätöksestään jo tietoinen. Yritys ei ilmoittane esimerkiksi valtuutuksen peruutuksesta itse vapaaehtoisesti, jos se voi johtaa luvan peruuttamiseen. Edellä esitetty koskee myös 10 §:n 1 momentin 3 kohtaa, jossa luvanhaltijan tulisi itse ilmoittaa aluehallintovirastolle esimerkiksi yrityksen vastuuhenkilön saamasta rikostuomiosta.

Lakiehdotus antaa viranomaisille mahdollisuuden tehdä nopeita ratkaisuja ja välttää turhaa byrokratiaa.

Muita näkökohtia

Lakiehdotus mahdollistaa yksityisen pysäköinninvalvonnan käytön pysäköinninvalvonnassa avustamiseen yksityisellä alueella ja maastossa tietyllä alueella, missä on todettu valvonnan tarve. Käytännössä aloite pysäköinninvalvontaluvan haltijan käyttämiseen tulisi kiinteistön omistajalta tai haltijalta. Tämän jälkeen pysäköinninvalvontaluvan haltija hakee valtuutusta kunnalliselta pysäköinninvalvojalta tai poliisilta avustamisessa pysäköinninvalvonnassa, sekä osoittaa kiinteistön omistajan tai haltijan suostumuksen tähän. Tästä tehtäisiin valituskelpoinen päätös. Kaupunki tai poliisi ei osallistu valvontayrityksen valintaprosessiin. Tärkeää on, että tietyltä valvonta-alueelta tulee vain yksi valtuutushakemus.

Lisäksi tällä järjestelyllä selkeytettäisiin sitä seikkaa, että viranomaisella ei ole niin kutsuttua isännänvastuuta yksityisestä pysäköinninvalvontayrityksestä, vaan viranomainen ainoastaan valvoo toiminnan lainmukaisuutta. Tällä on merkitystä myös pysäköinninvalvontalakiin ehdotetun uuden 13 a §:n osalta, johon esitetään informatiivista viittausta vahingonkorvauslakiin. Helsingin kaupungin mielestä yksityisen valvonta-avustajan tulee vastata aiheuttamistaan vahingoista itse, esimerkiksi jos tuulilasin pyyhkimen sulka on vääntynyt seuraamusilmoitusta laitettaessa.

Valvontaluvan haltijoiden ja valvonta-avustajien, koulutus, ohjaus ja ehdotetuista seuraamuksista päättäminen olisivat kunnalle ja poliisille uusia tehtäviä. Viranomaisen tulee yksityistä valvonta-avustajaa valitessaan ottaa huomioon monenlaisia seikkoja. Kuten luonnoksessa hallituksen esitykseksi todetaan, tulee viranomaisen huomioida valtuutusta antaessaan myös hallinnon yleislait. Viranomaisen on esimerkiksi huolehdittava, että valvonta-avustaja pystyy huomioimaan asiakkaiden kielelliset oikeudet.

Vaikka valvonta-avustajat huolehtisivat seuraamusta koskevan esityksen tekemisestä, muodostaisi viranomaisen osuus suurimman osan pysäköintivirhemaksun määräämisen kokonaisuudesta. Viranomaisen osuudeksi jäisi pysäköintivirheen toteaminen, seuraamuksen määrääminen sekä mahdollisten oikaisuvaatimusten käsittely sekä asiakaspalvelu, joka näin määrättyjen pysäköintivirhemaksujen osalta voisi olla tavanomaista runsaampaa. Valvonta-avustajat saattavat lisätä valvonnan epätasalaatuisuutta, koska heillä ei ole yhtä paljon kokemusta eikä yhtä hyvää tieliikennelainsäädännön tuntemusta kuin viranomaisilla.

Edellä esitetystä johtuu, että kunnallisen pysäköinninvalvonnan täytyy varautua henkilömäärän lisäykseen. Toisaalta valvonta-avustajien käyttö saattaa parantaa viranomaisresurssien riittävyttä kentällä.

Helsingissä olisi tarpeen velvoittaa valvonta-avustajat hankkimaan kaupungin virhemaksulappuja, jotta ne voidaan skannata kaupungin omaan pysäköinninvalvonnan PASI-tietojärjestelmään.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Hannu Penttilä

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Oikeusministeriön lausuntopyyntö 23.5.2012
- 2 Luonnos hallituksen esitykseksi 22.5.2012

Otteet

Ote
oikeusministeriö

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättäne antaa oikeusministeriölle seuraavan lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi pysäköinninvalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja laiksi pysäköinninvalvontaluvasta ja valvonta-avustajista:

Pysäköinninvalvonnasta annetun lain muuttaminen

Pysäköinninvalvonnassa avustaminen

Ehdotuksen mukaan kunnallinen pysäköinninvalvoja tai poliisi voisi käyttää pysäköinninvalvonnassa yksityisillä alueilla tai maastossa apunaan sellaista luonnollista henkilöä (valvonta-avustaja) tai oikeushenkilöä, jolla olisi pysäköinninvalvontalupa. Avustamiseen vaadittaisiin sekä viranomaisen antama valtuutus että alueen omistajan tai haltijan suostumus.

Uuden 10 a §:n 3 momentissa säädetään seikoista, joita kunnan ja poliisiin tulee ottaa huomioon pysäköinninvalvonnassa avustamista koskevan valtuutuksen antamista harkittaessa. Näitä olisivat valvonnan tarve yksityisellä alueella ja maastossa, sekä viranomaisten edellytykset huolehtia valvonnasta näillä alueilla. Ehdotusluonnoksen perustelujen mukaan valvonnan tarvetta arvioitaessa kyseessä olisi kiinteistön käytön turvallisuudesta huolehtiminen, mutta myös

kiinteistön käyttötarkoitukseen tai sijaintiin liittyvä erityinen valvonnan tarve voitaisiin ottaa huomioon.

Näiden perustelujen esiin tuominen ehdotuksen perusteluissa selkiyttää pysäköinninvalvonnan päätöksentekoa valtuutuksen myöntämisessä.

Valtuutus voi koskea vain sellaista aluetta, jonka omistaja tai haltija on antanut suostumuksensa siihen, että asianomaisen pysäköinninvalvontaluvan haltija avustaa kunnallista pysäköinninvalvojaa tai poliisia pysäköinninvalvonnassa alueella. Säännös vastaa pysäköinninvalvonnasta annetun lain 2 §:n säännöstä, jossa pysäköintivirhemaksun määrääminen yksityisellä alueella edellyttää kiinteistön omistajan tai haltijan pyyntöä tai valtuutusta. Käytännössä aloite pysäköinninvalvontaluvan haltijan käyttämiseen pysäköinninvalvonnassa avustamiseen tulisi useimmiten kiinteistön omistajalta tai haltijalta.

Lakiehdotuksen mukaan esityksen seuraamuksen määräämiseksi voisi tehdä vain pysäköinninvalvontaluvasta ja valvonta-avustajista annetun lain 5 §:ssä tarkoitetut edellytykset täyttävä henkilö (valvonta-avustaja), jolla on pysäköinninvalvontalupa tai joka on pysäköinninvalvontaluvan haltijan palveluksessa. Kunnallisen pysäköinninvalvojan ja poliisin tulisi pysäköinninvalvonnassa avustamista koskevaa valtuutusta antaessaan todeta avustavien henkilöiden kelpoisuus valtuutuksen hakijan esittämän selvityksen perusteella.

Ehdotusluonnoksen perustelujen mukaan kunta tai poliisi voisi harkintansa mukaan järjestää riittävän perehdytyksen, mikäli tämä katsottaisiin valtuutusta harkittaessa tarpeelliseksi.

Pysäköinninvalvontaluvan haltija ja valvonta-avustaja toimivat kunnallisen pysäköinninvalvojan tai poliisin johdon ja valvonnan alaisina. Tämä viranomaisen johto- ja valvontatehtävä tarkoittaisi ehdotusluonnoksen mukaan paitsi yksittäisten pysäköintivirhemaksujen käsittelyä myös yleisempää ohjausta toiminnassa, esimerkiksi millä tavoin yksittäiset pysäköintivirheet todennetaan. Tämä tarkoittaisi käytännössä koulutusta ja perehdyttämistä valvontatehtäviin.

Valvonta-avustajien koulutus tai perehdytys on kannatettavaa, mutta koulutus edellyttää viranomaiselta myös resursseja.

Lakiehdotuksen 13 a §:ssä ovat säännökset valvonta-avustajan tehtävistä.

Avustajan tehtävänä on todentaa epäilemänsä pysäköintivirhe. Tämä tapahtuisi ehdotusluonnoksen mukaan esimerkiksi kuvaamalla

ajoneuvo ja sen sijainti, alueella olevat pysäköintiä koskevat merkinnät sekä muut asian ratkaisemisen kannalta merkittävät seikat.

Edellä mainittujen seikkojen tarkka dokumentointi on edellytys sille, että pysäköintivirhemaksu voidaan määrätä. Oikeusturvan kannalta nämä ovat myös erittäin tärkeitä, kun näyttökysymystä harkitaan oikaisuvaatimusvaiheessa tai valituksen perusteella.

Avustajan tehtävänä on antaa ilmoitus epäilystä pysäköintivirheestä ajoneuvon kuljettajalle tai, jollei tätä tavata, kiinnittää se näkyvälle paikalle ajoneuvoon. Ehdotettu sääntely muistuttaa osin pysäköinninvalvonnasta annetun lain 8 §:n mukaista pysäköintivirhemaksua koskevaa päätöksentekoa.

Helsingin kaupungin näkemys on, että valvonta-avustajalle voisi antaa itsenäisen oikeuden antaa kirjallinen huomautus autoilijalle tietyissä tapauksissa seuraamusilmoituksen sijasta. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi, kun vanhat pysäköintijärjestelyt ovat muuttuneet lähiaikoina, ja autoilijoita halutaan ohjata pysäköimään oikein. Kirjallisesta huomautuksesta ei erikseen ilmoitettaisi viranomaiselle.

Pysäköinninvalvonnasta annetun lain 14 §:n 1 momentin mukaan poliisin tai pysäköinninvalvonnan antamasta huomautuksesta ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä valitusta. Hallituksen esityksessä perustellaan edellä mainittuja kieltoja sillä, että huomautus ei vaikuta haitallisesti asianomaisen henkilön oikeudelliseen asemaan (HE223/2010, s. 26). Huomautuksen antaminen ei siis olisi merkittävää julkisen vallan käyttöä, eikä se siten olisi perustuslain 124 §:n vastaista. Itsenäisen huomautusoikeuden myöntämiselle valvonta-avustajille ei siis liene olemassa juridista estettä.

Huomautusoikeus lisäisi valinnanmahdollisuuksia ja seuraamusten porrastusta. Itsenäisen huomautusoikeuden antamista valvonta-avustajille voi perustella myös prosessiekonomisilla syillä, koska tätä kautta erityisesti viranomaisen resursseja säästyisi muuhun tarkoitukseen. Valvonta-avustaja voisi huomautuksillaan itsenäisesti edistää liikenteen ja pysäköinnin turvallisuutta ja sujuvuutta. Mikäli virheellinen pysäköinti kuitenkin jatkuisi valvonta-avustajan antamasta huomautuksesta huolimatta, valvonta-avustaja voisi tehdä viranomaiselle esityksen seuraamuksen määräämiseksi ja liittää aikaisemmin antamansa huomautuksen esityksensä lisäperusteeksi.

Avustajan tehtävänä on tarvittaessa ilmoittaa pysäköinninvalvonnasta huolehtivalle viranomaiselle pysäköintivirheestä, jonka perusteella ajoneuvo voitaisiin siirtää.

Ajoneuvojen siirtämisestä annetussa laissa (828/2008) säädetään ajoneuvon siirtämisestä virheellisen pysäköinnin perusteella.

Siirtoperusteiden tarkka dokumentointi auttaa viranomaista mahdollisen siirtopäätöksen tekemisessä. Viranomainen voisi omia resursseja säästääkseen esimerkiksi pyytää valvonta-avustajaa laittamaan siirtokehotuksen ajoneuvoon.

Lakiehdotuksen 13 a §:n 2 momentissa on säännös siitä, että valvonta-avustajan tulee tarvittaessa tai vaadittaessa todistaa oikeutensa toimia valvonta-avustajana. Helsingin kaupunki pitää tätä tarpeellisenä toimintaan liittyvän luottamuksen vuoksi.

Lakiehdotuksen 13 a §:n 3 momentissa on säännös siitä, että valvonta-avustajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Kyse on tavanomaisesta säännöksestä, jolla järjestetään julkista hallintotehtävää hoitavan rikosoikeudellinen virkavastuu. Helsingin kaupunki katsoo, että säännös korostaa myös valvonta-avustajalta hankittavan selvityksen luotettavuutta, kun käsitellään pysäköintivirhemaksusta tehtyä oikaisuvaatimusta ja valitusta.

Lakiehdotuksen 13 b §:ssä on säännökset siitä, mitä ilmoitus pysäköintivirheestä ja esitys seuraamuksen määräämiseksi tulee sisältää. Pysäköinninluvan haltija toimittaa ilmoituksen tiedot sisältävän esityksen ja selostuksen alueen pysäköintiä koskevista määräyksistä seuraamuksen määräämiseksi viimeistään ilmoituksen antamista seuraavana arkipäivänä avustamalleen viranomaiselle.

Nopea ilmoitus ja tarkka selostus (valokuvat, selostus pysäköintimääräyksistä, kartta alueesta ym.) varmistavat asian oikeudenmukaisen käsittelyn. Kunnallinen pysäköinninvalvoja ja poliisi voivat valtuutuksen antaessaan määrätä, millä tavoin esitykset tulee sille toimittaa. NykYTEKNIikka mahdollistaa nopean sähköisen tiedonsiirron.

Jatkokäsittelyä koskevassa tiedossa tulisi ehdotusluonnoksen mukaan olla maininta siitä, että velvollisuus maksaa pysäköintivirhemaksu syntyy vasta viranomaisen tekemän päätöksen perusteella. Lisäksi pitäisi olla maininta siitä, että toimenpiteestä luopumisesta ei lähetetä erillistä päätöstä. Helsingin kaupungin mielestä nämä molemmat ovat autoilijan kannalta tarpeellisia tietoja ja vähentävät turhia yhteydenottoja.

Pysäköintivirhemaksun määrääminen

Lakiehdotuksen 13 c §:ssä ovat säännökset seuraamuksesta päättämisestä.

Kunnallinen pysäköinninvalvoja ja tai hänen määräämänsä pysäköinnintarkastaja taikka viranhaltija ja poliisi päättävät pysäköintivirhemaksun määräämisestä, kirjallisen huomautuksen

18.06.2012

Ryj/2

antamisesta tai toimenpiteistä luopumisesta todettuaan 13 b §:ssä tarkoitetun esityksen ja muun selvityksen perusteella pysäköintivirheen. Pysäköintivirhemaksua koskevassa päätöksessä mainittaisiin päivä ja kellonaika, jona ilmoitus epäillystä pysäköintivirheestä on annettu.

Päätös annettaisiin tiedoksi siten kuin pysäköinninvalvonnasta annetun lain 8 §:n 2 momentissa säädetään. Päätös lähetetään näin ollen maksusta vastuussa olevalle ajoneuvon omistajalle tai haltijalle kirjeitse, koska päätöstä ei ole voitu antaa tiedoksi henkilökohtaisesti kuljettajalle tai kiinnittää ajoneuvoon.

Pysäköintivirhemaksulain 9 §:n 1 momentin mukaan pysäköintivirhemaksusta vastaa lähtökohtaisesti ajoneuvon kuljettaja. Helsingin kaupunki toteaa, että uusi lakiehdotus tulee jossain määrin lisäämään niitä tilanteita, jolloin virhemaksupäätös menee postitse eri henkilölle kuin sille, joka on ajoneuvoa kuljettanut. Normaalityypauksessa viranomaisen asettaa virhemaksun suoraan ajoneuvon tuulilasin pyyhkijään, josta kuljettaja saa sen välittömästi tiedoksi.

Pysäköintivirhemaksua koskeva oikaisuvaatimus esitetään kunnalliselle pysäköinninvalvojalle ja pysäköintivirhemaksut saa valtio tai kunta. Lain 20 §:n säännöksiin ei esitetä muutoksia.

Pysäköinninvalvonnassa avustavalle mahdollisesti maksettavasta korvauksesta voitaisiin sopia avustajan ja kunnan tai poliisin kanssa. Helsingin kaupungin mielestä selkein ratkaisu ehkä kuitenkin olisi, että korvauksen suorittaisivat ne kiinteistöt, joiden alueella kyseistä valvontatehtävää suoritetaan. Palkkiomuoto (esim. provisio) ei kuitenkaan saisi vaikuttaa epäiltyjen pysäköintivirhemaksujen määrään.

Lakiehdotus pysäköinninvalvontaluvasta ja valvonta-avustajista

Lakiehdotuksen 1 §:n mukaan kunnallista pysäköinninvalvojaa tai poliisia saisi avustaa vain pysäköinninvalvontaluvan haltija ja säädetyt edellytykset täyttävä henkilö. Pysäköinninvalvontaluvan myöntäisi aluehallintovirasto. Viranomaismenettelyn yksinkertaistamiseksi valvonta-avustajille ei ehdoteta erityistä hyväksymismenettelyä, vaan kunnallinen pysäköinninvalvoja tai poliisi toteaisi avustajien kelpoisuuden valtuutusta antaessaan.

Aluehallintoviranomaisella olisi myös mahdollisuus varoituksen antamiseen ja luvan peruuttamiseen. Käytännössä jo kunnallinen pysäköinninvalvoja tai poliisi peruuttaisi antamansa valtuutuksen pysäköinninvalvonnassa avustamiseen, joten aluehallintoviranomaisella ei usein olisi tarvetta pakkokeinojen käyttämiseen.

Lakiehdotuksen 10 §:n 1 momentin 4 kohdassa kerrotaan, että luvanhaltijan tulisi ilmoittaa aluehallintovirastolle avustamista koskevan valtuutuksen saamisesta ja sen peruuttamisesta. Hallituksen esityksen perusteluissa kerrotaan, että nämä ilmoitukset olisivat tarpeen, jotta aluehallintovirasto voisi sitten ilmoittaa asianomaisille viranomaisille valtuutuksen alkamisesta tai päättymisestä ehdotuksen 11 §:n mukaisesti.

Helsingin kaupunki pitää tätä tietojen vaihtoa turhana, koska valtuutuksen antanut tai peruuttanut viranomainen on omasta päätöksestään jo tietoinen. Yritys ei ilmoittane esimerkiksi valtuutuksen peruuttuksesta itse vapaaehtoisesti, jos se voi johtaa luvan peruuttamiseen. Edellä esitetty koskee myös 10 §:n 1 momentin 3 kohtaa, jossa luvanhaltijan tulisi itse ilmoittaa aluehallintovirastolle esimerkiksi yrityksen vastuuhenkilön saamasta rikostuomiosta.

Lakiehdotus antaa viranomaisille mahdollisuuden tehdä nopeita ratkaisuja ja välttää turhaa byrokratiaa.

Muita näkökohtia

Lakiehdotus mahdollistaa yksityisen pysäköinninvalvonnan käytön pysäköinninvalvonnassa avustamiseen yksityisellä alueella ja maastossa tietyllä alueella, missä on todettu valvonnan tarve. Käytännössä aloite pysäköinninvalvontaluvan haltijan käyttämiseen tulisi kiinteistön omistajalta tai haltijalta. Tämän jälkeen pysäköinninvalvontaluvan haltija hakee valtuutusta kunnalliselta pysäköinninvalvojalta tai poliisilta avustamisessa pysäköinninvalvonnassa, sekä osoittaa kiinteistön omistajan tai haltijan suostumuksen tähän. Tästä tehtäisiin valituskelpoinen päätös. Kaupunki tai poliisi ei osallistu valvontayrityksen valintaprosessiin. Tärkeää on, että tietyltä valvonta-alueelta tulee vain yksi valtuutushakemus.

Lisäksi tällä järjestelyllä selkeytettäisiin sitä seikkaa, että viranomaisella ei ole niin kutsuttua isännänvastuuta yksityisestä pysäköinninvalvontayrityksestä, vaan viranomainen ainoastaan valvoo toiminnan lainmukaisuutta. Tällä on merkitystä myös pysäköinninvalvontalakiin ehdotetun uuden 13 a §:n osalta, johon esitetään informatiivista viittausta vahingonkorvauslakiin. Helsingin kaupungin mielestä yksityisen valvonta-avustajan tulee vastata aiheuttamistaan vahingoista itse, esimerkiksi jos tuulilasin pyyhkimen sulka on vääntynyt seuraamusilmoitusta laitettaessa.

Valvontaluvan haltijoiden ja valvonta-avustajien, koulutus, ohjaus ja ehdotetuista seuraamuksista päättäminen olisivat kunnalle ja poliisille uusia tehtäviä. Viranomaisen tulee yksityistä valvonta-avustajaa valitessaan ottaa huomioon monenlaisia seikkoja. Kuten luonnoksessa

hallituksen esitykseksi todetaan, tulee viranomaisen huomioida valtuutusta antaessaan myös hallinnon yleislait. Viranomaisen on esimerkiksi huolehdittava, että valvonta-avustaja pystyy huomioimaan asiakkaiden kielelliset oikeudet.

Vaikka valvonta-avustajat huolehtisivat seuraamusta koskevan esityksen tekemisestä, muodostaisi viranomaisen osuus suurimman osan pysäköintivirhemaksun määräämisen kokonaisuudesta. Viranomaisen osuudeksi jäisi pysäköintivirheen toteaminen, seuraamuksen määrääminen sekä mahdollisten oikaisuvaatimusten käsittely sekä asiakaspalvelu, joka näin määrättyjen pysäköintivirhemaksujen osalta voisi olla tavanomaista runsaampaa. Valvonta-avustajat saattavat lisätä valvonnan epätasalaatuisuutta, koska heillä ei ole yhtä paljon kokemusta eikä yhtä hyvää tieliikennelainsäädännön tuntemusta kuin viranomaisilla.

Edellä esitetystä johtuu, että kunnallisen pysäköinninvalvonnan täytyy varautua henkilömäärän lisäykseen. Toisaalta valvonta-avustajien käyttö saattaa parantaa viranomaisresurssien riittävyyttä kentällä.

Helsingissä olisi tarpeen velvoittaa valvonta-avustajat hankkimaan kaupungin virhemaksulappuja, jotta ne voidaan skannata kaupungin omaan pysäköinninvalvonnan PASI-tietojärjestelmään.

Esittelijä

Lausuntopyyntö

Oikeusministeriö pyytää 23.5.2012 lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi pysäköinninvalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja laiksi pysäköinninvalvontaluvasta ja valvonta-avustajista 21.6.2012 mennessä.

Lausuntopyyntö ja luonnos esitykseksi ovat liitteinä 1 ja 2.

Lakiehdotusten sisällöstä

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi pysäköinninvalvonnasta annettua lakia ja säädettäväksi laki pysäköinninvalvontaluvasta ja valvonta-avustajista. Esityksellä on tarkoitus järjestää yksityinen pysäköinninvalvonta. Nykyisin yksityisestä pysäköinninvalvonnasta ei ole erityisiä säädöksiä. Eduskunta hylkäsi keväällä 2011 lakiesityksen, jolla nykyisen käytännön mukainen ns. reaalisopimusmalli olisi hyväksytty (eli yksityinen pysäköinninvalvoja voisi periä valvontamaksuja). Nykykäytännön mukaisesta yksityisestä pysäköinninvalvonnasta ei katsottu voitavan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ehdotuksen mukaan kunnallinen pysäköinninvalvoja tai poliisi voisi käyttää pysäköinninvalvonnassa yksityisillä alueilla tai maastossa apunaan sellaista luonnollista henkilöä (valvonta-avustaja) tai oikeushenkilöä, jolla olisi pysäköinninvalvontalupa. Avustamiseen vaadittaisiin sekä viranomaisen antama valtuutus että alueen omistajan tai haltijan suostumus.

Valvonta-avustajan tehtävänä olisi pysäköintivirheen havaitessaan tehdä esitys kunnalliselle pysäköinninvalvojalle seuraamuksen määräämiseksi. Viranomainen päättäisi esityksen ja muun sille esitetyn selvityksen perusteella pysäköintivirhemaksusta, kirjallisesta huomautuksesta tai toimenpiteestä luopumisesta.

Pysäköinninvalvontaluvan myöntäisi aluehallintovirasto. Valvonta-avustajia koskevien edellytysten täyttymistä valvoisi kunnallinen pysäköinninvalvoja tai poliisi.

Valtio tai kunta saisi yksityisten esityksestä määrätyt pysäköintivirhemaksut. Avustavalle mahdollisesti maksettavasta korvauksesta voitaisiin sopia avustajan ja kunnan tai poliisin kesken.

Saadut lausunnot

Asiasta on saatu kiinteistöviraston ja rakennusviraston lausunnot, jotka ovat päätöshistoriassa.

Kiinteistövirastolla ei ollut huomauttamista lakiehdotuksista. Rakennusviraston lausunnossa tuodaan esiin eräitä näkökohtia, joilla on merkitystä pysäköinninvalvonnan käytännön työssä. Tällaisia ovat mm. kirjallisen huomautuksen antamista ja valvonnasta maksettavaa korvausta koskevat ehdotukset. Lisäksi rakennusviraston lausunnossa kiinnitetään huomiota menettelyyn, jolla pysäköinninvalvontaluvan haltijat otetaan tehtävänsä. Rakennusvirasto pitää tärkeänä, että kaupunki ei osallistu valvontayrityksen valintaan, vaan aloite pysäköinninvalvontaluvan haltijan käyttämiseen tulee kiinteistöltä sekä valtuutuspyyntö pysäköinninvalvontaluvan haltijalta.

Esittelijän kannanotot

Esittelijä viittaa rakennusviraston lausuntoon ja toteaa, että yksityistä pysäköinninvalvontaa koskevan lainsäädännön aikaansaaminen on tärkeää. Lakiesitys on pääosin kannatettava. Rakennusviraston lausunnossa esitetyt kommentit ovat aiheellisia. Rakennusviraston ehdottamat muutokset sääntelyyn helpottaisivat käytännön pysäköinninvalvontatoimintaa ja yksityisten alueiden pysäköinninvalvonnan järjestämistä.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja

18.06.2012

Ryj/2

Hannu Penttilä

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Oikeusministeriön lausuntopyyntö 23.5.2012
- 2 Luonnos hallituksen esitykseksi 22.5.2012

Otteet

Ote
oikeusministeriö

Tiedoksi

Rakennusvirasto

Päätöshistoria

Rakennusvirasto 5.6.2012

HEL 2012-008008 T 03 00 00

Yksityisalueiden valvonta

Nykytila

Pysäköinti yksityisellä alueella ilman kiinteistön omistajan tai haltijan lupaa on tieliikennelain (267/1981) 28 §:n 3 momentin mukaan kielletty. Yksityistä aluetta tai maastoa ei ole pysäköinninvalvonnasta annetussa laissa rajattu poliisin tai kunnan valvontatehtävän ulkopuolelle, mutta valvonta edellyttää kiinteistön omistajan tai haltijan pyyntöä tai valtuutusta.

Voimassa olevassa laissa (laki pysäköinninvalvonnasta 727/2011) ei ole yksityistä pysäköinninvalvontaa koskevia säännöksiä. Lakiehdotus yksityisestä pysäköinninvalvonnasta hylättiin, koska perustuslakivaliokunnan yksityistä pysäköinninvalvontaa koskevasta lausunnosta (PeVL 57/2010) seuraa, ettei nykykäytännön mukaisesta yksityisestä pysäköinninvalvonnasta voida säätää tavallisessa lainsäätämisyksityksessä hyväksyttävällä lailla. Yksityisten toiminta on lainsäädännössä rajattava vain viranomaisten toimintaa avustavaksi ja täydentäväksi. Oikeustila on muodostunut epäselväksi.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muille kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna

perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Ehdotettu sääntely perustuu näihin lähtökohtiin.

Yksityiset pysäköinninvalvontayritykset

Yksityisestä pysäköinninvalvonnasta ei ole erityisiä säännöksiä. Suomessa on kuitenkin muutamia vuosia toiminut yksityisiä yrityksiä, jotka ovat kiinteistön omistajan tai haltijan kanssa tehdyn sopimuksen perusteella valvoneet pysäköintiä yksityisillä alueilla. Kielloista ja rajoituksista on yksityisalueilla ilmoitettu kilvillä. Kuljettajan on katsottu hyväksyneen pysäköintiä koskevat ehdot alueelle pysäköidessään. Kiinteistön omistajan, haltijan tai sen, jolle oikeus pysäköinninvalvontaan on siirretty, välille on syntynyt kuljettajan käyttäytymiseen perustuva sopimus, niin sanottu reaaliosopimus. Kieltojen ja rajoitusten vastaisesta menettelystä on autoon kiinnitetty lomake niin sanotusta valvontamaksusta, jota voidaan luonnehtia sopimussakoksi tai joissain tapauksessa vahingonkorvaukseksi. Korkein oikeus on ratkaisussaan (KKO 2010:23) hyväksyt edellä mainitun reaaliosopimusmallin. Tätä ratkaisua koskevan purkuhakemuksen korkein oikeus hylkäsi (KKO 2011:43). Valvontamaksuja koskevia perintävaatimuksia ei tiettävästi ole tällä hetkellä vireillä alioikeuksissa.

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi pysäköinninvalvonnasta annetun lain (727/2011) muuttamisesta sekä laki pysäköinninvalvontaluvasta ja valvonta-avustajista.

Tiivistelmä

Ehdotuksen mukaan kunnallinen pysäköinninvalvoja tai poliisi voisi käyttää pysäköinninvalvonnassa yksityisillä alueilla tai maastossa apunaan sellaista luonnollista henkilöä (valvonta-avustaja) tai oikeushenkilöä, jolla olisi pysäköinninvalvontalupa. Avustamiseen vaadittaisiin sekä viranomaisen antama valtuutus että alueen omistajan tai haltijan suostumus.

Valvonta-avustajan tehtävänä olisi pysäköintivirheen havaitessaan tehdä esitys kunnalliselle pysäköinninvalvojalle seuraamuksen määräämiseksi. Viranomainen päättäisi esityksen ja muun sille esitetyn selvityksen perusteella pysäköintivirhemaksusta, kirjallisesta huomautuksesta tai toimenpiteestä luopumisesta.

Pysäköinninvalvontaluvan myöntäisi aluehallintovirasto. Valvonta-avustajia koskevien edellytysten täyttymistä valvoisi kunnallinen pysäköinninvalvoja tai poliisi.

Valtio tai kunta saisi yksityisten esityksestä määrätyt pysäköintivirhemaksut. Avustavalle mahdollisesti maksettavasta korvauksesta voitaisiin sopia avustajan ja kunnan tai poliisin kesken.

Yksityiskohtaista tarkastelua

Pysäköinninvalvonnasta annetun lain (727/2011) muuttaminen

Pysäköinninvalvonnassa avustaminen

Lakiin tulisi uusi 10 a §, jossa säädettäisiin pysäköinninvalvonnasta huolehtivan kunnan pysäköinninvalvojan ja poliisin mahdollisuudesta käyttää apunaan pysäköinninvalvontaluvan haltijaa.

Pysäköinninvalvontaluvasta ja valvonta-avustajista säädettäisiin oma laki.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että kunnallinen pysäköinninvalvoja voisi hakemuksesta valtuuttaa pysäköinninvalvontaluvan haltijan avustamaan kunnallista pysäköinninvalvojaa pysäköinninvalvonnassa. Asia tulisi vireille pysäköinninvalvontaluvan haltijan hakemuksesta ja siitä tehtäisiin valituskelpoinen päätös. Avustaminen tulisi kyseeseen vain tietyllä yksityisellä alueella ja maastossa eli alueen tulee olla yksilöitävissä.

Pykälän 2 momentissa olisi vastaava säännös poliisin osalta. Poliisi ei voisi kuitenkaan antaa valtuutusta, joka koskisi avustamista sellaisessa kunnassa, jossa kunta huolehtii pysäköinninvalvonnasta. Ehdotusta pidetään perusteltuna johto- ja valvontasuhteiden selvyiden vuoksi. Käytännössä kuitenkin kaikissa suurimmissa kunnissa toimii kunnallinen pysäköinninvalvonta.

Pykälän 3 momentissa säädetään seikoista, joita kunnan ja poliisin tulee ottaa huomioon pysäköinninvalvonnassa avustamista koskevan valtuutuksen antamista harkittaessa. Näitä olisivat valvonnan tarve yksityisellä alueella ja maastossa, sekä viranomaisten edellytykset huolehtia valvonnasta näillä alueilla.

Ehdotusluonnoksen perustelujen mukaan valvonnan tarvetta arvioitaessa kyseessä olisi kiinteistön käytön turvallisuudesta huolehtiminen, mutta myös kiinteistön käyttötarkoitukseen tai sijaintiin liittyvä erityinen valvonnan tarve voitaisiin ottaa huomioon. Näiden perustelujen esiin tuominen ehdotuksen perusteluissa selkiyttää pysäköinninvalvonnan päätöksentekoa valtuutuksen myöntämisessä.

Lisäksi pykälän 3 momentin mukaan valtuutus voi koskea vain sellaista aluetta, jonka omistaja tai haltija on antanut suostumuksensa siihen, että asianomaisen pysäköinninvalvontaluvan haltija avustaa kunnallista pysäköinninvalvojaa tai poliisia pysäköinninvalvonnassa alueella.

Säännös vastaa pysäköinninvalvonnasta annetun lain 2 §:n säännöstä, jossa pysäköintivirhemaksun määrääminen yksityisellä alueella edellyttää kiinteistön omistajan tai haltijan pyyntöä tai valtuutusta. Käytännössä aloite pysäköinninvalvontaluvan haltijan käyttämiseen pysäköinninvalvonnassa avustamiseen tulisi useimmiten kiinteistön omistajalta tai haltijalta.

Pykälän 4 momentin mukaan esityksen seuraamuksen määräämiseksi voisi tehdä vain pysäköinninvalvontaluvasta ja valvonta-avustajista annetun lain 5 §:ssä tarkoitetut edellytykset täyttävä henkilö (valvonta-avustaja), jolla on pysäköinninvalvontalupa tai joka on pysäköinninvalvontaluvan haltijan palveluksessa. Kunnallisen pysäköinninvalvojan ja poliisin tulisi pysäköinninvalvonnassa avustamista koskevaa valtuutusta antaessaan todeta avustavien henkilöiden kelpoisuus valtuutuksen hakijan esittämän selvityksen perusteella.

Ehdotusluonnoksen perustelujen mukaan kunta tai poliisi voisi harkintansa mukaan järjestää riittävän perehdytyksen, mikäli tämä katsottaisiin valtuutusta harkittaessa tarpeelliseksi. Valvonta-avustajien koulutus tai perehdytys on kannatettavaa, mutta koulutus edellyttää viranomaiselta myös resursseja.

Pykälän 5 momentin mukaan pysäköinninvalvontaluvan haltija ja valvonta-avustaja toimivat kunnallisen pysäköinninvalvojan tai poliisin johdon ja valvonnan alaisina. Tämä viranomaisten johto- ja valvontatehtävä tarkoittaisi ehdotusluonnoksen mukaan paitsi yksittäisten pysäköintivirhemaksujen käsittelyä myös yleisempää ohjausta toiminnassa, esimerkiksi millä tavoin yksittäiset pysäköintivirheet todennetaan. Tämä tarkoittaisi käytännössä koulutusta ja perehdyttämistä valvontatehtäviin.

Lakiehdotuksen 13 a §:ssä ovat säännökset valvonta-avustajan tehtävistä

1. Todentaa epäilemänsä pysäköintivirhe

Tämä tapahtuisi ehdotusluonnoksen mukaan esimerkiksi kuvaamalla ajoneuvo ja sen sijainti, alueella olevat pysäköintiä koskevat merkinnät sekä muut asian ratkaisemisen kannalta merkittävät seikat. Edellä mainittujen seikkojen tarkka dokumentointi on edellytys sille, että pysäköintivirhemaksu voidaan määrätä. Oikeusturvan kannalta nämä ovat myös erittäin tärkeitä, kun näyttökysymystä harkitaan oikaisuvaatimusvaiheessa tai valituksen perusteella.

2. Antaa ilmoitus epäilystä pysäköintivirheestä ajoneuvon kuljettajalle tai, jollei tätä tavata, kiinnittää se näkyvälle paikalle ajoneuvoon.

Tämä ehdotettu sääntely muistuttaa osin pysäköinninvalvonnasta annetun lain 8 §:n mukaista pysäköintivirhemaksua koskevaa päätöksentekoa.

Helsingin kaupunki esittää lisäksi valvonta-avustajalle itsenäistä oikeutta antaa kirjallinen huomautus autoilijalle (ks. jäljempänä yhteenveto).

3. Tarvittaessa ilmoittaa pysäköinninvalvonnasta huolehtivalle viranomaiselle pysäköintivirheestä, jonka perusteella ajoneuvo voitaisiin siirtää.

Ajoneuvojen siirtämisestä annetussa laissa (828/2008) säädetään ajoneuvon siirtämisestä virheellisen pysäköinnin perusteella. Siirtooperusteiden tarkka dokumentointi auttaa viranomaista mahdollisen siirtopäätöksen tekemisessä.

Viranomainen voisi omia resursseja säästääkseen esimerkiksi pyytää valvonta-avustajaa laittamaan siirtokehotuksen ajoneuvoon.

4. Muulla vastaavalla tavalla avustaa pysäköinninvalvonnassa.

Säännös antaa mahdollisuuden avustaa pysäköinninvalvonnassa myös muulla tavoin, kuin edellä on nimenomaan mainittu. Tehtävien tulee olla kuitenkin vastaavia kuin edellä on mainittu. Ehdotusluonnoksessa mainitaan esimerkkinä ilmoitus ajoneuvosta, johon voitaisiin kiinnittää rengaslukko.

Pykälän 2 momentissa on säännös siitä, että valvonta-avustajan tulee tarvittaessa tai vaadittaessa todistaa oikeutensa toimia valvonta-avustajana.

Helsingin kaupungin pysäköinninvalvonta pitää tätä tarpeellisena toimintaan liittyvän luottamuksen vuoksi.

Pykälän 3 momentissa on säännös siitä, että valvonta-avustajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Kyse on tavanomaisesta säännöksestä, jolla järjestetään julkista hallintotehtävää hoitavan rikosoikeudellinen virkavastuu. Helsingin kaupungin pysäköinninvalvonta katsoo, että säännös korostaa myös valvonta-avustajalta hankittavan selvityksen luotettavuutta, kun käsitellään pysäköintivirhemaksusta tehtyä oikaisuvaatimusta ja valitusta.

Lakiehdotuksen 13 b pykälässä on säännökset siitä, mitä ilmoitus pysäköintivirheestä ja esitys seuraamuksen määräämiseksi tulee sisältää.

Näitä olisivat lain 7 §:n 1 momentin 2-4 kohdassa mainitut tiedot. Lisäksi ilmoituksessa olisi ilmoituksen antaneen valvonta-avustajan nimi ja hänen työnantajanaan toimivan pysäköinninvalvontaluvan haltijan nimi ja yhteistiedot, alueella voimassa oleva pysäköintivirhemaksun suuruus, ilmoituksen antamispäivä ja kellonaika sekä tieto jatkokäsittelystä.

Pysäköinninluvan haltija toimittaa ilmoituksen tiedot sisältävän esityksen ja selostuksen alueen pysäköintiä koskevista määräyksistä seuraamuksen määrittämiseksi viimeistään ilmoituksen antamista seuraavana arkipäivänä avustamalleen viranomaiselle. Nopea ilmoitus ja tarkka selostus (valokuvat, selostus pysäköintimääräyksistä, kartta alueesta ym.) varmistavat asian oikeudenmukaisen käsittelyn. Kunnallinen pysäköinninvalvoja ja poliisi voivat valtuutuksen antaessaan määrätä, millä tavoin esitykset tulee sille toimittaa. NykYTEKNIikka mahdollistaa nopean sähköisen tiedonsiirron.

Jatkokäsittelyä koskevassa tiedossa tulisi ehdotusluonnoksen mukaan olla maininta siitä, että velvollisuus maksaa pysäköintivirhemaksu syntyy vasta viranomaisen tekemän päätöksen perusteella. Lisäksi pitäisi olla maininta siitä, että toimenpiteestä luopumisesta ei lähetetä erillistä päätöstä. Helsingin kaupungin pysäköinninvalvonta katsoo, että nämä ovat autoilijan kannalta tarpeellisia tietoja ja vähentävät turhia yhteydenottoja.

Pysäköintivirhemaksun määrittäminen

Lakiehdotuksen 13 c §:ssä ovat säännökset seuraamuksesta päättämisestä

Kunnallinen pysäköinninvalvoja ja tai hänen määräämänsä pysäköinnintarkastaja taikka viranhaltija ja poliisi päättää pysäköintivirhemaksun määrittämisestä, kirjallisen huomautuksen antamisesta tai toimenpiteistä luopumisesta todettuaan 13 b §:ssä tarkoitetun esityksen ja muun selvityksen perusteella pysäköintivirheen.

Pysäköintivirhemaksua koskevassa päätöksessä mainittaisiin päivä ja kellonaika, jona ilmoitus epäilystä pysäköintivirheestä on annettu.

Päätös annettaisiin tiedoksi siten kuin pysäköinninvalvonnasta annetun lain 8 §:n 2 momentissa säädetään. Päätös lähetetään näin ollen maksusta vastuussa olevalle ajoneuvon omistajalle tai haltijalle kirjeitse, koska päätöstä ei ole voitu antaa tiedoksi henkilökohtaisesti kuljettajalle tai kiinnittää ajoneuvoon. Pysäköintivirhemaksulain 9 §:n 1 momentin mukaan pysäköintivirhemaksusta vastaa lähtökohtaisesti ajoneuvon kuljettaja. Uusi lakiehdotus tulee jossain määrin lisäämään niitä tilanteita, jolloin virhemaksupäätös menee postitse eri henkilölle kuin sille, joka on ajoneuvoa kuljettanut. Normaalitytapauksessa

viranomainen asettaa virhemaksun suoraan ajoneuvon tuulilasin pyyhkijään, josta kuljettaja saa sen välittömästi tiedoksi.

Pysäköintivirhemaksua koskeva oikaisuvaatimus esitetään kunnalliselle pysäköinninvalvojalle ja pysäköintivirhemaksut saa valtio tai kunta. Lain 20 §:n säännöksiin ei esitetä muutoksia.

Pysäköinninvalvonnassa avustavalle mahdollisesti maksettavasta korvauksesta voitaisiin sopia avustajan ja kunnan tai poliisin kanssa. Selkein ratkaisu ehkä kuitenkin olisi, että yksityisen alueen omistaja tai haltija suorittaisi korvauksen pysäköinninvalvonnassa avustavalle yritykselle.

Valtuutuksen peruuttaminen ja kiello jatkaa toimintaa

Lakiehdotuksen 20 a §:n mukaan

Kunnallinen pysäköinninvalvoja ja poliisi voi peruuttaa antamansa valtuutuksen, jolleivät edellytyksen enää täyty tai jos pysäköinninvalvontaluvan haltija sitä pyytää. Lisäksi valtuutus voitaisiin peruuttaa, jos luvanhaltija tai tämän palveluksessa oleva valvontatarkastaja on toistuvasti tehnyt aiheettomia esityksiä seuraamuksen määräämiseksi, menetellyt toiminnassaan lainvastaisesti tai muuten vakavasti laiminlyönyt tehtävänsä asianmukaisen hoitamisen.

Lainvastaista toimintaa voisi olla lakiehdotuksen 13 b §:n 2 momentissa säädetyn määräajan toistuva laiminlyönti eli ehdotuksen tekeminen viranomaiselle ilmoituksen antamista seuraavana arkipäivänä päivänä. Vakava laiminlyönti voisi olla tehtävistä huolehtimatta jättäminen jollakin valtuutuksessa määrättyllä alueella tai viranomaisten antamien määräysten olennainen rikkominen.

Lakiehdotus pysäköinninvalvontaluvasta ja valvonta-avustajista

Lakiehdotuksen 1 §:n mukaan kunnallista pysäköinninvalvojaa tai poliisia saisi avustaa vain tässä laissa tarkoitettu pysäköinninvalvontaluvan haltija ja tässä laissa säädetty edellytykset täyttävä henkilö.

Pysäköinninvalvontaluvan edellytyksistä säädetään lakiehdotuksen 2 §:ssä. Pysäköinninvalvontaluvan myöntäisi lain 2 §:n mukaan aluehallintovirasto.

Viranomaismenettelyn yksinkertaistamiseksi valvonta-avustajille ei ehdoteta erityistä hyväksymismenettelyä, vaan kunnallinen pysäköinninvalvoja tai poliisi toteaisi avustajien kelpoisuuden valtuutusta antaessaan.

Aluehallintoviranomaisella olisi myös mahdollisuus varoituksen antamiseen ja luvan peruuttamiseen (7 § ja 8 §). Käytännössä jo kunnallinen pysäköinninvalvoja tai poliisi peruuttaisi antamansa valtuutuksen pysäköinninvalvonnassa avustamiseen, joten aluehallintoviranomaisella ei usein olisi tarvetta pakkokeinojen käyttämiseen.

Lakiehdotuksen 10 §:n 1 momentin 4 kohdassa kerrotaan, että luvanhaltijan tulisi ilmoittaa aluehallintovirastolle avustamista koskevan valtuutuksen saamisesta ja sen peruuttamisesta. Hallituksen esityksen perusteluissa kerrotaan, että nämä ilmoitukset olisivat tarpeen, jotta aluehallintovirasto voisi sitten ilmoittaa asianomaisille viranomaisille valtuutuksen alkamisesta tai päättymisestä ehdotuksen 11 §:n mukaisesti. Helsingin kaupungin pysäköinninvalvonta pitää tätä ilmoitusta tietojen vaihtoa turhana, koska valtuutuksen antanut tai peruuttanut viranomainen on omasta päätöksestään jo tietoinen. Yritys ei ilmoittane esimerkiksi valtuutuksen peruutuksesta itse vapaaehtoisesti, jos se voi johtaa luvan peruuttamiseen. Edellä esitetty koskee myös 10 §:n 1 momentin 3 kohtaa, jossa luvanhaltijan tulisi itse ilmoittaa aluehallintovirastolle esimerkiksi yrityksen vastuuhenkilön saamasta rikostuomiosta.

Lakiehdotus antaa viranomaisille mahdollisuuden tehdä nopeita ratkaisuja ja välttää turhaa byrokratiaa.

Yhteenveto

Lakiehdotus mahdollistaa yksityisen pysäköinninvalvonnan käytön pysäköinninvalvonnassa avustamiseen yksityisellä alueella ja maastossa tietyllä alueella, missä on todettu valvonnan tarve. Käytännössä aloite pysäköinninvalvontaluvan haltijan käyttämiseen tulisi kiinteistön omistajalta tai haltijalta. Tämän jälkeen pysäköinninvalvontaluvan haltija hakee valtuutusta kunnalliselta pysäköinninvalvojalta tai poliisilta avustamisessa pysäköinninvalvonnassa, sekä osoittaa kiinteistön omistajan tai haltijan suostumuksen tähän. Tästä tehtäisiin valituskelpoinen päätös. Kaupunki tai poliisi ei osallistu valvontayrityksen valintaprosessiin. Tärkeää on, että tietyltä valvonta-alueelta tulee vain yksi valtuutushakemus.

Lisäksi tällä järjestelyllä selkeytetään sitä seikkaa, että viranomaisella ei ole niin kutsuttua isännänvastuuta yksityisestä pysäköinninvalvontayrityksestä, vaan että viranomainen ainoastaan valvoo toiminnan lainmukaisuutta. Tällä on merkitystä myös pysäköinninvalvontalakiin ehdotetun uuden 13 a §:n osalta, johon esitetään informatiivista viittausta vahingonkorvauslakiin. Helsingin kaupungin pysäköinninvalvonnan mielestä yksityisen valvonta-

avustajan tulee vastata aiheuttamistaan vahingoista itse, esimerkiksi jos vaikka tuulilasin pyyhkimen sulka on vääntynyt seuraamusilmoitusta laitettaessa.

Valvontaluvan haltijoiden ja valvonta-avustajien, koulutus, ohjaus ja ehdotetuista seuraamuksista päättäminen olisivat kunnalle ja poliisille uusia tehtäviä. Viranomaisen tulee yksityistä valvonta-avustajaa valitessaan ottaa huomioon monenlaisia seikkoja. Kuten luonnoksessa hallituksen esitykseksi todetaan, tulee viranomaisen huomioida valtuutusta antaessaan myös hallinnon yleislait. Viranomaisen on esimerkiksi huolehdittava, että valvonta-avustaja pystyy huomioimaan asiakkaiden kielelliset oikeudet.

Vaikka valvonta-avustajat huolehtisivat seuraamusta koskevan esityksen tekemisestä, muodostaisi viranomaisen osuus suurimman osan pysäköintivirhemaksun määräämisen kokonaisuudesta. Viranomaisen osuudeksi jäisi pysäköintivirheen toteaminen, seuraamuksen määrääminen sekä mahdollisten oikaisuvaatimusten käsittely sekä asiakaspalvelu, joka näin määrättyjen pysäköintivirhemaksujen osalta voisi olla tavanomaista runsaampaa. Valvonta-avustajat saattavat lisätä valvonnan epätasalaatuisuutta, koska heillä ei ole yhtä paljon kokemusta eikä yhtä hyvää tieliikennelainsäädännön tuntemusta kuin viranomaisilla.

Edellä esitetystä johtuu, että kunnallisen pysäköinninvalvonnan täytyy varautua henkilömäärän lisäykseen. Toisaalta valvonta-avustajien käyttö saattaa parantaa viranomaisresurssien riittävyyttä kentällä.

Helsingissä olisi tarpeen velvoittaa valvonta-avustajat hankkimaan kaupungin virhemaksulappuja, jotta ne voidaan skannata kaupungin omaan pysäköinninvalvonnan PASI-tietojärjestelmään.

Valvonta-avustajille mahdollisesti maksettavien korvausten osalta paras vaihtoehto olisi, että korvauksen suorittaisivat ne kiinteistöt, joiden alueella kyseistä valvontatehtävää suoritetaan. Palkkiomuoto (esim. provisio) ei kuitenkaan saisi vaikuttaa epäiltyjen pysäköintivirhemaksujen määrään.

Helsingin kaupungin näkemys on, että valvonta-avustajalle voisi antaa itsenäisen oikeuden antaa kirjallinen huomautus autoilijalle tietyissä tapauksissa seuraamusilmoituksen sijasta. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi, kun vanhat pysäköintijärjestelyt ovat muuttuneet lähiaikoina, ja autoilijoita halutaan ohjata pysäköimään oikein. Kirjallisesta huomautuksesta ei erikseen ilmoitettaisi viranomaiselle. Pysäköinninvalvonnasta annetun lain 14 §:n 1 momentin mukaan poliisin tai pysäköinninvalvonnan antamasta huomautuksesta ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä valitusta. Hallituksen esityksessä perustellaan edellä mainittuja kieltoja sillä, että huomautus ei vaikuta

haitallisesti asianomaisen henkilön oikeudelliseen asemaan (HE 223/2010, s. 26). Huomautuksen antaminen ei siis olisi merkittävää julkisen vallan käyttöä, eikä se siten olisi perustuslain 124 §:n vastaista. Itsenäisen huomautusoikeuden myöntämiselle valvonta-avustajille ei siis liene olemassa juridista estettä. Huomautusoikeus lisäisi valinnanmahdollisuuksia ja seuraamusten porrastusta.

Itsenäisen huomautusoikeuden antamista valvonta-avustajille voi perustella myös prosessiekonomisilla syillä, koska tätä kautta erityisesti viranomaisen resursseja säästyisi muuhun tarkoitukseen. Valvonta-avustaja voisi huomautuksillaan itsenäisesti edistää liikenteen ja pysäköinnin turvallisuutta ja sujuvuutta. Mikäli virheellinen pysäköinti kuitenkin jatkuisi valvonta-avustajan antamasta huomautuksesta huolimatta, valvonta-avustaja voisi tehdä viranomaiselle esityksen seuraamuksen määräämiseksi ja liittää aikaisemmin antamansa huomautuksen esityksensä lisäperusteeksi.

Lisätiedot

Kuoppala Keijo, lakimies, puhelin: 310 38592
keijo.kuoppala(a)hel.fi

Kiinteistövirasto 30.5.2012

HEL 2012-008008 T 03 00 00

Kiinteistövirasto toteaa lausuntonaan, ettei sillä ole huomauttamista oikeusministeriön lakiluonnoksesta.

Lisätiedot

Kaartinen Ilkka, vs. virastopäällikkö, puhelin: 310 36418
ilkka.kaartinen(a)hel.fi